

Iskustva i pouke sa manevra „Sloboda—71“ i drugih vežbi

KAKO PARIRATI NAPADNIM KLINOVIMA AGRESORA

Manevar je samo potvrdio ono što manje ili više pokazuju sve naše vežbe i zanimanja u poslednje dve godine. Još uvek ne uspevamo pronaći i primeniti takav način dejstva i borbene postupke koji bi najadekvatnije parirali napadnim klinovima oklopno-mehanizovanih snaga agresora.

Da li je to, kao što mnogi tvrde, zbog toga što još uvek nemamo odgovarajuća pravila koja bi u svemu odgovarala našim pogledima na strategiju i taktiku vođenja oružane borbe u našim uslovima, ili zbog toga što se nedovoljno poznaju već dati, u suštini, razrađeni principi vođenja oružane borbe.

Na bazi razmatranja, a i nekih provera testiranja znanja starešina, mi mislimo da se nedostatak novih pravila ne može uzeti kao osnovni razlog, jer i ono što je već dato u zvaničnim materijalima, u lekcijama škola i akademija i, najzad, u većem broju članaka u našim vojnim časopisima — dopušta konstataciju da u praksi, u primenjenom delu obuke, nismo prihvatili ni ono što je teorija, inače, već dala. Time naravno ne želimo reći da ratnu službu i nova pravila ne treba ubrzano raditi, jer to nije bez uticaja na čitav problem.

Pravi razlozi su, čini nam se, u sledećem:

Prvo, određene postavke i principi naše vojne doktrine, strategije i taktike vođenja oružane borbe još nisu u dovoljnoj meri postali svojina svih naših komandi i svakog starešine posebno;

Drugo, nije mali broj starešina koji još uvek smatraju da je odbrana uobičajenim klasnim načinom postrojavanja borbenog poretka, u stvari, jači vid dejstva, budući da smo inferiorni u nekim savremenim borbenim sredstvima.

Prvi razlog je rezultat određenih slabosti u našim nastavnim planovima i programima za obuku starešina i komandi, odnosno u njihovoj nedoslednoj primeni i još više nedovoljnom individualnom radu starešina na stručnom osposobljavanju.

Drugi razlog ima korene u ranije stečenim shvatanjima o prednosti i snazi odbrane — i to one statične — u kojoj se mora sve zaposesti i sve objekte i položaje braniti na širokom frontu.

Iz toga se sami po sebi nameću sledeći zaključci:

1) U okviru obuke komandi i starešina, i to na svim nivoima i u svim vrstama, treba dosledno primenjivati naše principe upotrebe jedinica (od najnižih do krupnih združenih sastava) uz jasno isticanje svih prednosti koje ti principi nude.

2) Detaljno analizirati i utvrditi prave razloge nedovoljnog individualnog rada starešina na svom stručnom uzdizanju (jedan od indikatora je i izrazito mali broj pretplata na vojne časopise). Kao osnovni uzrok takvog stanja ne može se prihvatiti samo veliko opterećenje starešina radom i obavezama, naročito starešina u trupi.

Uspešna borba protiv napadnih klinova agresora direktno obuhvata i niz drugih pitanja: odnos prema aktivnosti odbrane; sposobnost pariranja helikopterskim desantima; način struktuiranja odbrane i formiranje najpogodnijih elemenata borbenog poretka; nužnost i način izvođenja našeg manevra u borbi i u uslovima kada ne raspolažemo ili kada nemamo dovoljno moto-mehanizovanih sastava itd.

Pri tome bitno je poći od sledećeg:

1) Napadni klinovi agresora rezultat su doktrine munjevitog rata koja počiva na tehnički visoko opremljenoj, manevarski i udarno sposobnoj snazi i eventualni agresor primenio bi ih i u napadu na našu zemlju;

2) Preduslov za uspešno suprotstavljanje takvim klinovima je dobro poznavanje načina dejstva agresora uopšte, posebno fizionomije te vrste postrojavanja borbenih poredaka;

3) Takav način dejstva napadača neminovno zahteva nov, originalan, naš način suprotstavljanja.

I manevar je potvrdio da oklopno-mehanizovani napadni klinovi (u direktnoj sprezi sa brojnim, pre svega, helikopterskim desantima) predstavljaju osnovni oblik manevra na bojištu i udarnu snagu napadača u realizaciji cilja i ideje manevra, posebno na brdsko-planskom zemljištu.

Neposredni cilj napadnog klina napadača svakako je razbijanje snaga branioca i narušavanje celokupnog sistema odbrane na određenom pravcu, što brži i što dublji prodor u dubinu. Agresor će težiti da izbor napadnih pravaca, zavisno od karaktera zemljišta, maksimalno prilagodi zahtevima svoje brojne i složene tehnike. To nika-

ko ne znači da se agresor neće odlučiti i za manevar na teže prohodnom brdsko-planinskom i pošumljenom zemljištu, ako oceni da mu se takav manevar isplati. A on bi se isplatio uvek kada bi ocenio da je branilac sve ili glavne snage koncentrisao u odbrani unapred čvrsto određenih pravaca, rejona, zona. Napadni klin neće, dakle, uvek i u svim prilikama »tražiti« branioca. On će ga, naime, »tražiti«, ali onda kada njemu više odgovara, a to može biti i nakon prodora i pojave njegovih glavnih snaga u našoj dubini.

Prema tome, rizik postrojavanja naših snaga na unapred čvrsto opredeljen pravac ravan je riziku naše pretpostavke i procene da će napadač ići upravo tamo gde ga mi očekujemo. Opasnost statične odbrane i nagomilavanja snaga na pravcima i očekivanim direktrisama napada leži i u superiornoj avijaciji agresora koja je u stanju da statičnim ciljevima, ma kako oni bili utvrđeni, nanese ozbiljne udarce pre nego uopšte dođu do izražaja. Uostalom, statičnost je suprotna i činjenici da se svaka odbrana može razbiti, zaobići i preskočiti.

U traženju najadekvatnijeg načina suprotstavljanja i pariranja napadnim klinovima oklopno-mehanizovanih snaga agresora treba otkriti, analizirati i detaljno poznavati sve, ne tako beznačajne, slabosti takvog napadnog klina. Ističemo ukratko samo neke:

— izduženi klin proširuje »front« sukoba, te dobro raspoređenim snagama branioca pruža više pogodnih ciljeva i objekata za bočne napade;

— dubokim prodorima klin, naročito njegovo čelo, gde je težište vatre i udara, odvaja se od baze snabdevanja;

— uspeh i efikasnost klina veoma ovise o uspehu snaga koje vrše vertikalni manevar;

— noć i slaba vidljivost uopšte su velika opasnost za izduženi i, najčešće, za komunikaciju vezan klin.

Prema tome, problem se svodi na to: kako se postaviti, odnosno kakav borbeni poredak imati prema napadnim klinovima oklopno-mehanizovanih snaga napadača. Jedinstveno rešenje za sve prilike i uslove naravno ne postoji, već i zbog toga što to zavisi od vrste, jačine i strukture jedinica koje se suprotstavljaju klinu, a i karaktera zemljišta i zadatka. Problem se naročito oštro postavlja u uslovima vođenja takve borbe u ravnici, bez dovoljno sopstvenih snaga sposobnih za brz pokret i manevar u borbi.

Pa ipak i u takvim uslovima odbrana, odnosno borbeni poredak, mora izbeći postrojavanje: u dve linije, dva ešelona, bez jačih rezervi za manevar i aktivna dejstva, sa težnjom pružanja otpora na uzastop-

nim linijama i položajima po pravcima u zahvatu komunikacija, sa zadatkom prihvata snaga sa prve linije (položaja) i nastojanjem da se sačuva kompaktnost linijskog rasporeda snaga, da se pokrije cela zona, svi pravci, itd.

Na bazi do sada stečenih iskustava očigledno je da je neophodno izgraditi elastičan prilaz u postrojavanju borbenog poretka i struktuiranju snaga odbrane, pri čemu se kao dominantno postavlja — na jednoj strani, struktuiranje odgovarajućih taktički združenih, prvenstveno protivoklopnih sastava, sposobnih za efikasno vođenje protivoklopne borbe i pružanje otpora čelu napadnih kolona; i, na drugoj strani, odvajanje dovoljno jakih i, što je moguće više, pokretnih snaga za izvođenje taktičkih udara u bok i u pozadinu napadnog klina.

Prvi, taktičko-združeni sastavi za direktno vođenje protivoklopne borbe moraju predstavljati dobro ukomponovanu celinu integrisanih snaga pešadije, protivoklopnih snaga i snaga za zaprečavanje (u prvom redu pokretnog), a njihovu snagu čini, pored ostalog, i vešto postavljanje mina i drugih prepreka na najverovatnije pravce prodora, dobro utvrđivanje, maskiranje itd. Te snage po pravilu ne bi trebalo da budu uvek i glavne snage jedinice koja organizuje odbranu. To će, uostalom, zavistiti od zadatka jedinice, njenog mesta u borbenom poretku više jedinice, odnosa snaga, zemljišta itd. Taj odnos najčešće bi se menjao u dinamici toka borbenih dejstava.

Od posebnog je značaja pravilno opredeljivanje snaga namenjenih za napade na bokove i njihova celishodna upotreba. Problem se naročito usložava kada su ove snage pretežno pešadijskog sastava. Međutim, aktivnost odbrane moramo obezbediti i tada, a to je moguće pod uslovima da se:

- izvrši pravilan izbor očekujućih rejona ovih jedinica;
- primenjuje više manjih pešadijskih taktičkih sastava i vešto sinhronizuje njihova upotreba sa više pravaca ali prema jedinstvenom cilju;
- maksimalno koristi pokrivenost zemljišta;
- da se dejstvuje pretežno noću i u uslovima slabe vidljivosti;
- budno i neprekidno kontrolišu svi međuprostori i pravci, odnosno da se stalno prati kretanje i blagovremeno otkrivaju namere napadača;
- da dejstva teritorijalnih i partizanskih jedinica u pozadini dobiju one dimenzije koje od njih zahteva naša koncepcija vođenja rata.

U svemu tome bitno je da što duže, naročito u odlučnom periodu borbe, bude angažovan što veći deo vatrene moći sopstvenih jedinica i da što manje snaga i sredstava ostane pasivno.

Na kraju treba reći da bi sve to ipak bilo nedovoljno ako ne bismo učinili značajna organizacijsko-strukturalna poboljšanja u nekim jedinicama. To se, pre svega, odnosi na pešadijske i protivtenkovske jedinice. Od velikog značaja je i dalje osposobljavanje operativnih jedinica i jedinica TO za minsko-eksplozivno zaprečavanje kako bismo pešadiju osposobili i učinili efikasnijom za vođenje protivoklopne borbe.

Pukovnik
Stevo DOKMANOVIĆ